

ATLAS

in Ukrainian and English languages

Dermatology Venereology

Edited by
prof. T. Svyatenko
prof. I. Svystunov

Вінниця
НОВА КНИГА
2020

УДК 616.5+616.97](084)
ДЗ6

*Рекомендовано вченою радою Тернопільського національного медичного університету
імені І. Я. Горбачевського (протокол № 16 від 24.12.2019 року)*

Авторський колектив:

Святенко Т. В. – доктор медичних наук, професор кафедри шкірних та венеричних хвороб ДЗ "Дніпропетровська медична академія МОЗ України".

Свистунов І. В. – доктор медичних наук, професор кафедри дерматовенерології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.

Шевченко-Макаренко О. П. – кандидат медичних наук, доцент кафедри інфекційних хвороб ДЗ "Дніпропетровська медична академія МОЗ України".

Глушок В. С. – кандидат медичних наук, асистент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського.

Рецензенти:

Денисенко Ольга Іванівна, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дерматовенерології Буковинського державного медичного університету.

Болотна Людмила Анатоліївна, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри дерматовенерології Харківської медичної академії післядипломної освіти.

ДЗ6 **Дерматологія. Венерологія = Dermatology. Venereology** : атлас / [Святенко Т. В., Свистунов І. В., Шевченко-Макаренко О. П., Глушок В. С.] ; за ред. Т. В. Святенко, І. В. Свистунова. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 424 с. : іл.

ISBN 978-966-382-868-8

Атлас містить загальні відомості про будову та розвиток шкіри, основи діагностики в дерматовенерології, а також ілюстрований унікальними кольоровими фотографіями, що відображають різноманітні дерматологічні, венерологічні та інфекційні захворювання. Також, у виданні представлені дерматологічні прояви багатьох соматичних хвороб та станів, у тому числі рідкісних випадків. Наведені в атласі випадки підтверджені лабораторними (у тому числі патоморфологічними) дослідженнями, клінічними спостереженнями й обговорені в ході проведених клінічних розборів, консилиумів й на обходах у різних лікувальних установах, що надає цінності при проведенні диференційного діагнозу та подальшої тактики лікування хворих. Весь інформаційний матеріал в атласі поданий українською та англійською мовами.

Атлас призначений для студентів старших курсів ВНЗ, лікарів-інтернів, аспірантів, клінічних ординаторів, лікарів різних спеціальностей, у практиці яких зустрічаються дерматологічні прояви хвороб.

УДК 616.5+616.97](084)

Зміст

Вступ	4
1. Анатомія та гістологія шкіри	6
<i>Анатомія шкіри</i>	8
<i>Гістологія шкіри</i>	10
<i>Ембріологія шкіри</i>	14
2. Основи діагностики в дерматовенерології	20
<i>Морфологічні елементи висипу</i>	22
<i>Методи діагностики</i>	51
3. Запальні захворювання шкіри, викликані реактивністю Т-клітин і порушенням регуляції	58
4. Запальні захворювання із залученням нейтрофілів і еозинофілів	106
5. Запальні захворювання, пов'язані з аномальною гуморальною реактивністю	112
6. Порушення епідермального диференціювання і кератинізації	126
7. Порушення епідермальної і дермо-епідермальної когезії	134
8. Захворювання з порушенням функції меланоцитів	152
9. Захворювання та патологічні зміни сполучної тканини дерми	160
10. Захворювання підшкірно-жирової клітковини	178
11. Захворювання сальних залоз	183
12. Захворювання екриних та апокриних залоз	193
13. Захворювання волосся	196
14. Захворювання нігтів	203
15. Захворювання слизових оболонок ротової порожнини	210
16. Зміни шкіри, викликані впливом фізичних і хімічних факторів	212
17. Психодерматологічні захворювання	218
18. Ураження шкіри при аліментарних, метаболічних і спадкових захворюваннях	226
19. Шкірні прояви захворювань внутрішніх органів	239
20. Зміни шкіри при захворюваннях сполучної тканини і аутоімунних розладах	245
21. Шкіра при судинних розладах	256
22. Шкірні прояви бактеріальних інфекцій	266
23. Мікози	282
24. Шкірні прояви вірусних інфекцій	293
25. Зміни шкіри та слизових оболонок у хворих на ВІЛ-інфекцію	317
26. Паразитарні захворювання шкіри, жалення та укуси	333
27. Пухлини епідермісу та придатків шкіри	342
28. Меланоцитарні пухлини	356
29. Пухлини та гіперплазії дерми і підшкірно-жирової клітковини	368
30. Пухлини шкіри кровотворного і лімфоїдного походження	375
31. Дерматоскопічна діагностика пухлин шкіри	384
32. Захворювання статевих органів, що не передаються статевим шляхом	394
33. Захворювання, що передаються статевим шляхом	398
34. Ексклюзивні випадки в дерматовенерології	414

Contents

Introduction	5
1. Anatomy and Histology of the Skin	7
<i>Anatomy of the Skin</i>	9
<i>Embryology of the Skin</i>	14
<i>Histology of the Skin</i>	16
2. Fundamentals of Diagnosis in Dermatovenereology	21
<i>Morphological Elements of the Rash</i>	23
<i>Diagnostic Methods</i>	51
3. Inflammatory Skin Diseases Caused by T-cell Reactivity and Dysregulation	58
4. Inflammatory Diseases Involving Neutrophils and Eosinophils	106
5. Inflammatory Diseases Associated with Abnormal Humoral Reactivity	112
6. Disorders of Epidermal Differentiation and Keratinization	126
7. Disorders of Epidermal and Dermo-Epidermal Cohesion	134
8. Diseases with Dysfunction of Melanocytes	152
9. Diseases and Pathological Changes of the Connective Tissue of the Dermis	160
10. Subcutaneous Fat Disease	178
11. Diseases of the Sebaceous Glands	183
12. Diseases of Eccrine and Apocrine Glands	193
13. Hair Diseases	196
14. Nail Diseases	203
15. Diseases of the Oral Mucous Membranes	210
16. Skin Changes Due to Physical and Chemical Factors	212
17. Psychodermatological Diseases	218
18. Skin Damage in Alimentary, Metabolic and Hereditary Diseases	226
19. Skin Manifestations of Diseases of Internal Organs	239
20. Skin Changes in Connective Tissue Diseases and Autoimmune Disorders	245
21. Skin with Vascular Disorders	256
22. Skin Manifestations of Bacterial Infections	266
23. Mycoses	282
24. Skin Manifestations of Viral Infections	293
25. Changes in the Skin and Mucous Membranes in Patients with HIV-Infection	317
26. Parasitic Skin Diseases, Stings and Bites	333
27. Tumors of the Epidermis and Skin Appendages	342
28. Melanocyte Tumors	356
29. Tumors and Hyperplasia of the Dermis and Subcutaneous Fat	368
30. Tumors of the Skin of Hematopoietic and Lymphoid Origin	375
31. Dermatoscopic Diagnosis of Skin Tumors	384
32. Diseases of the Genitals that are not Sexually Transmitted	394
33. Sexually Transmitted Diseases	398
34. Exclusive Cases in Dermatovenereology	414

Навчальне видання

Святенко Тетяна Вікторівна
Свистунов Ігор Ваніфатійович
Шевченко-Макаренко Ольга Петрівна
Глушок Віталій Степанович

Дерматологія. Венерологія

Атлас (українською та англійською мовами)

За редакцією професора Т. В. Святенко, професора І. В. Свистунова

Редактор *В. О. Парфенюк*
Комп'ютерна верстка: *О. С. Парфенюк*

Підписано до друку 24.11.20. Формат 84×108/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 44.52. Зам. № 2032.

ПП «Нова Книга»
21029, м. Вінниця, вул. М. Ващука, 20
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2646 від 11.10.2006 р.
(067) 6562650, (063) 5270178
E-mail: info@novaknyha.com.ua
www.nk.in.ua